

rochis associantibus cadavera suorum parochianorum ingredi eum stola et cruce elevata in ecclesias regularium, ibi simul statuit, ut et vicissim fas esset regularibus invitatis ad funera cum cruce elevata ingredi in ecclesias parochiales. Nulla autem æquibonique ratio patitur, ut, ea revocata, dicatur in favorabilibus regularibus, non item in favorabilibus parochis, quando unum alterius gratia concessum est.

(99. De hac igitur questione iudicium ferendum est, seposita præfata constitutione Benedictina. Certum autem est, quod, ea seposita, ubi « agitur (sunt verba Rotæ, in *Valentina Funerum*, 7 Decembris 1731, § 4 et seq. *cor. feliciter regnante Summo Pontifice* inter impressas, dec. 30, n. 2 et plur. seq.) de cadaveribus tumulandis in ecclesia regularium ratione exemptionis, qua ipsi fere omnes peculiari sedis apostolicæ beneficio fruuntur in suis ecclesiis et monasteriis, quamvis intra limites parochiæ positus, rector parochialis jurisdictione, et præeminentia tam actu quam habitu adeo est destitutus, ut si velit in associatione cadaverum cum stola et cruce per dictas ecclesias incedere, vel exsequias ecclesiastico ritu celebrare, vel alios quoscunque actus ab officio et potestate parochiali simili modo dependentes ibidem exercere, positivam juris resistantiam potius habere dicatur, sitque omnino excludendus, etc. Sed teneatur terminare preces associatorias ante januam Ecclesiæ, ibique benedicere et dare ultimum vale. »

(100. Sensit vero Rota, in dicta *Valentina Funerum*, *loc. cit.*, quod ex immemorabili consuetudine, vel alio legitimo titulo, possint parochi jus acquirere ingrediendi ecclesias regularium, non obstante ipsarum exemptione, cum stola et cruce elevata, inibique faciendi officium funebre. (101. Adeoque sentit necessariam esse consuetudinem immemorabilem, ut in specie ejus causæ prædesse haud crediderit consuetudinem, propterea quod de ea testificati haud fuere testes cum notissimis requisitis *Glossæ*, in c. 1, verb. *MEMORIA*, De præscript. in 6.

(102. At non immerito dubitari de hac opinione potest; idque quia regulares nituntur tantummodo privilegiis exemptionis, et non dispositioni juris communis, contra vero parochi pro se habent assistentiam juris communis; immemorabilis autem, vel centenaria, vel quadragenaria cum titulo colorato nunquam requiritur tunc cum agitur adversus eos, qui non dispositioni juris communis, sed privilegiis nituntur; præsertim si præscribentes habeant pro se juris communis assistentiam.

(103. Cæterum excludi parochi ab ingressu in ecclesias regularium nequeunt, si declarent « expeditum, ac privativum exercitium functionum funebrium illis (id est ecclesiis regularium) relicturos, ac insuper oblata conditione dimittendi propriam crucem, quæ ingressum præfatum longe faciliorem reddit, removelque obstaculum tam

sacrarum congregationum, quam sacr. Rotæ obsistentium hujusmodi ingressui, quæ intelligendæ sunt in casu ingressus cum cruce elevata; » secus ea inclinata; » sunt verba Rotæ, in *Melevitana Funerum super ingressu in ecclesias regularium*, 23 Nov. 1744, § 3, *cor. clar. mem. Millino*. Confer etiam Pignatelli, *Consult. canon.*, tom. III, consult. 48, fer. per tot.

RESPONSIO AUCTORIS.

(104. Quid mirum, si nullius partis studio abreptus ego, *loc. cit.*, visus sum sentire, quod ex constitutione Benedicti XIII, incip. *Pretiosus*, fas sit parochis associantibus cadavera suorum parochianorum cum stola et cruce elevata ingredi in ecclesias regularium? Visus sum, inquam; nam quæ *ibi* adduco, dubitantis in modum adduco, ut legenti patet; sententiamque meam potius sub n. 68, in medium profero hisce verbis: Quid autem, attentis tot allatis contrariis resolutionibus et decisionibus, concludendum sit? Mihi videtur standum esse cujuscunque loci legitimæ consuetudini, cum ipsa sit optima legum interpret... Nisi tamen (ut subjungo, *ibid.*, n. 69), declaratur, ut satis probabile, et consonum est, quod Clemens XII, in dicta sua constitut. *Romanus Pontifex* revocaverit illas ad favorem regularium emanatas solum quoad maxima privilegia, etc. Regularibus concessa, non autem quoad hanc dispositionem, etc., sed quidquid senserim, *cit. loc.*, nunc attendenda sunt quæ tradidi subsequenti n. 88, prout videre est supra in hoc eodem articulo.

ADDITIONES CASINENSES.

(Ad num. 27 h. art.)

« Dubitatur: An parochus vocatus ab alio parochia ejusdem diocesis, possit in ejus parochia confessiones audire? Id affirmant Bonacina... et Croix... cum communiori, imo Palaus, et Mazzotta... communem sententiam vocant. Sed oppositam sententiam tenent Barbosa, in *Trident.*, sess. xxiii, cap. 13, n. 19, cum Homobon. et Piasec... ex declaratione sacr. congregat. Concilii, quam referunt Barbosa, *loc. cit.*, et Piasec... ubi ad quæsitum: « An provisus de parochiali « per concursum censendus sit approbatus « idoneus minister ad audiendas confessiones « nes in illa diocesi, in qua illam parochialem obtinet? » Sacra congr. respondit: « Censeri ad audiendas confessiones dumtaxat in ea civitate vel oppido, ubi sita « sit parochialis, non autem passim per totam « tam diocesim. » Et ratio hujus sententiæ est, quia parochus non approbatur ab ecclesia pro ecclesia universali, sed tantum ab episcopo, juxta episcopi voluntatem; unde nisi constet aliunde de diversa voluntate episcopi, parochus censetur approbatus tantum pro parochia, ad quam eligitur; potest enim episcopus aliquem judicare idoneum pro uno loco et non pro alio. Recte vero dicunt Bonac. Clericat., *De penitent.*, dec. 37, n. 12, idque admittit Bene-

dict. XIV, in *Notificat.* 86, n. 613, quod sententia opposita locum habere potest in iis locis ubi talis adsit consuetudo, quæ jurisdictionem bene conferre valet. Imo Wiggand, tr. 3, n. 83, primam opinionem approbat, *ex praxi*, ut asserit, *variarum diocesium*. » Ita in terminis D. de Ligorio, *Theol. moral.* De sacram. penitent., num. 544.

ARTICULUS IV.

Parochus, quoad ea, quæ concernunt immunitatem.

SUMMARIUM.

1. Parochus post delictum commissum confugiens ad propriam domum parochialem, gaudet immunitate. — 2. Parochus captus pro debito in propria domo parochiali, gaudet immunitate, et est restituendus, ad n. 3. — 4. Episcopus potest extrahere parochum a propria domo parochiali ad correctionem tantum. — 5. Parochus repertus in fragranti delicto cum muliere in domo parochiali, extrahi potuit per episcopum ad effectum correctionis, ad n. 9. — 10. Parochum coniectum in carceres nimis asperos sacra congregat. mandat episcopo, ut faciat charitative tractari, ad n. 14. — 15. Domus præposituræ contigua ecclesiæ gaudet immunitate. — 16. Domus parochialis gaudet immunitate, ad n. 20.

(1. Parochus post delictum commissum confugiens ad propriam domum parochialem gaudet immunitate sacr. cong., in *Mutin.*, 18 Febr. 1631; lib. II *Deer.* Paul., pag. 96.

(2. Parochus captus pro debito in propria domo parochiali gaudet immunitate eccles. et est restituendus. Ead. sac. cong., in *Ariminen.*, 2 Maii 1661, lib. *Deer.* Rocci, pag. 331.

(3. Parochus captus in propria domo parochiali, etiamsi distante ab ecclesia, gaudet immunitate; et restituenda ei sunt ablata, seu quæ solvit, ne deduceretur ad carceres. Ead. sac. congregat., in *Portuen.*, 24 Maii 1672, lib. I *Deer.* Altoviti, pag. 692.

(4. Verum episcopus potest extrahere parochum a propria domo parochiali ad correctionem tantum. Eadem sac. congregat., in *Interannen.*, 27 Maii 1640, lib. III *Deer.* Paul., p. 14.

(5. Sic parochus repertus in fragranti delicto cum muliere in domo parochiali, extrahi potuit per episcopum ad effectum correctionis. Eadem sacra cong., in *Aretina*, 31 Aug. 1648, lib. IV *Deer.* Paul., pag. 86.

(6. Circa parochum inobedientem, iterato episcopi præcepto de dimittenda e domo sua parochiali muliere malæ famæ, cum de mandato ejusdem episcopi extractus fuisset e dicta domo simul cum muliere, et coniectus in carceres; sacra congregatio pronuntiavit, bene extractum fuisse ad correctionem et retinendum arbitrio episcopi ad eundem effectum, nec dimittendum, nisi renovato præcepto de non conversando cum muliere. Ead. sac. cong., in *Aretina*, 15 Novembris 1689, lib. *Deer.* Martelli, pag. 526.

FERRAR. VI.

(7. Attamen parochus nulliter extractus jussu provicarii per curiam laicam e domo parochiali, et successive detentus in carceribus a vicario generali nomine ecclesiæ est restituendus. Ead. sac. cong., in *Nontulana*, 22 April. 1698, lib. II *Deer.* Vallem., p. 140.

(8. Aliquando datur episcopo facultas extrahendi cum debita decencia, et interventu personæ ecclesiasticæ ad formam bullæ e domo parochiali, tum parochum, tum mulierem, qua sub prætextu famulæ revera ut concubina utebatur, ad effectum retinendi in carceribus per aliquod tempus nomine sacr. cong. ad correctionem tantum. Eadem sac. cong., in *Feretrana*, 10 Dec. 1692, lib. I *Deer.* Vallem., pag. 9.

(9. Item datur facultas episcopo carcerandi in ecclesia, et quocunque loco immuni parochum pravæ, incorrigibilis et scandalosæ qualitatis, qui post barbaram occisionem sui pensionarii, qui ei resignavit euram, ac ejus servæ, fugitus e carceribus habitabat cum suis in domo parochiali, et celebrabat sacrum suo populo, et datur etiam facultas ejiciendi ab ecclesia et domo parochiali consanguineos ejusdem, et alias personas ibidem confugas pro dicta causa. Ead. sac. cong., in *Asculano*, 26 Sept. 1679, lib. II *Deer.* Altoviti, pag. 1847.

(10. Parochum seu curatum coniectum in carceres nimis asperos sacr. cong. mandat episcopo, ut faciat charitative tractari. Ead. sac. cong., in *Pisana*, 19 Febr. 1693, lib. I *Deer.* Vallemani, pag. 172.

(11. Quoad parochum suspensum ab episcopo in contumaciam, injungitur eidem episcopo, ut procedat ad reintegrationem honorum, et suspensis censuris per duos menses, dictus parochus compareat coram episcopo, qui charitative recipiat, et nullo modo molestet. Ead. sac. cong., in *Aquen.*, 7 Jul. 1699, lib. II *Deer.* Vallem., pag. 229.

(12. Eodem recusante comparere, ac denuo suspensio a curia episcopali, sacra congregatio decrevit, suspensa suspensione per tres menses, episcopus transmittat omnia acta. Ead. sac. cong., in *ead.*, 8 Jun. 1700, *ibid.*, p. 293.

(13. Extractus ab ecclesia ob violentiam illatam parochio jubetur restitui ecclesia, præstita idonea fidejussione de non offendendo eundem parochum. Ead. sac. cong., in *Spoletana*, 9 Maii 1690, lib. *Deer.* Mart., pag. 610.

(14. Vicarius generalis ordinans incarcerationem parochi in loco immuni, suspenditur arbitrio sacræ congregationis. Sic sac. cong. Immunit., in *Albanen.*, 12 Septembr. 1684, lib. III *Deer.* Altoviti, pag. 363.

(15. Domus præposituræ contigua ecclesiæ gaudet immunitate, etiam respectu bonorum ibidem existentium, quamvis pars ejusdem domus sit laico locata. Sac. cong. Immunit., in *una Castri Durantis sive Urban.*, 19 Aug. 1630, lib. II *Deer.* Paul., pag. 54.

(16. Domus parochialis gaudet immuni-

tate. Ead. sac. cong. Immunit., in *Comen.*, 25 Febr. 1698, lib. II *Decret. Vallem.*, pag. 138.

(17. Etiam si ab ecclesia distans, modo non sit locata et inhabitata a laicis. Ead. sac. congreg. Immunit., in *Cesenat.*, 17 Novemb. 1654, lib. V *Decret. Paul.*, pag. 24.

(18. Attamen distans ab ecclesia parochiali spatio circiter tertiæ partis milliarii, non gaudet immunitate. Ead. sac. cong. Immunit., in *una civitatis Castelli*, 4 Jul. 1673, lib. I *Decret. Altoviti*, p. 817.

(19. Domus, quæ habitatur a parochio, sed non est parochialis, id est de pertinentia parochiæ, non gaudet immunitate. Ead. sac. cong. Immunit., in *Alatrina*, 5 Maii 1699, lib. II *Decret. Vallemani*, pag. 217.

(20. Domuncula de juribus ecclesiæ parochialis, ab ea tamen, et a domo parochi distans circa triginta passus, quæ solum inservit pro usu et servitio parochi, non gaudet immunitate. Ead. sac. cong. Immunit., in *Feretrana*, 27 Jul. 1683 lib. III *Decret. Altoviti*, pag. 209.

APPENDIX EDITORUM CASINENSIIUM.

De juribus parochialibus.

(Ad n. 22, v. PAROCHIA, hic supra.)

(1. Opportunum ducimus functiones private parochi, duce monacello, enumerare, qui sic habet :

a Verum hodie functiones privativæ, quæ ad parochos spectant, et quæ in viridi observantia sunt, ad pauca reducuntur, nempe primo, ad delationem stolæ in processionibus funeralibus. (2. Sac. congreg. Rituum; apud Pignatell., consult. 73, n. 110, tom. VIII, sacr. congregat. Concilii, in *Ebrunden.*, in responsione ad 11, 25 Junii 1695.

(3. « Secundo, ad benedictionem domorum in Sabbato sancto. Barbos. et alii..., Romag., ad *Synod. Gerunden.*, lib. III, tit. 11, c. 6.

(4. « Tertio, ad perceptionem decimarum, cap. *Cum contingat*, cap. *Quoniam nobis*, De decim.

(5. « Quarto, ad administrationem sacramenti Eucharistiæ tempore Paschatis, c. *Omnis utriusque sexus*, De poenit. et remiss. et infirmitatis, etiam canonice cathedralis. Sac. congregat. Concilii, in *Tiburina*, 12 Maii, et in *Novarien.*, 17 Septemb. 1695, et in *Narnien.*, 26 Septemb. 1699.

(6. « Quinto, ad retentionem clavis tabernaculi, et rerum, quæ pertinent ad sacramenta, cap. 1. *De cust. Euchar.*; sac. congregat. Concilii, in *Pignina præminentiarum*, 18 Novembr. 1690, et 13 Januarii 1691, et in *Neapolitan.*, 11 Novemb. 1693.

(7. « Sexto, ad benedictionem sponsorum et cadaverum defunctorum, antequam e domo leventur Lezana, *Oper. moral.*, tom. II, et verb. *Benedictio*, num. 18.; Rota, co-

(11) In Decreto S. Congregat. Rituum 10 decembris 1705, de quo fit mentio inferius in cod. n. 10, ad 6 dub « An benedictiones mulierum post partum, fontis baptismalis, ignis seminis, ovorum et

ram Zarat., decis. 45, num. 40 et seq.; sac. congr. Concilii, in *Bononien.*, 14 Februar. 1694.

(8. « Septimo, ad publicationem matrimoniorum, excommunicationum et indulgentiarum. Sac. congregat. Episcop., in *Firmana*, 3 Julii 1615, in responsione ad 8.

(9. « Hæc, inquam, non nisi a parochio, vel de ejus licentia exerceri et expleri non valent, ut firmant jura et decreta allegata. Adde benedictionem fontis baptismalis, et quod parochus tempore Quadragesimæ potest de mane in sua Ecclesia prædicare, non obstante consuetudine, quod in sola ecclesia matrice, vel alia concionetur. » Sac. cong. Concilii, in *Florentina juris prædicandi*, 26 Januar. 1697. Hæc Monacellus, *Formul. legat. pract.*, tom. I, tit. 10, formul. 18, n. 4, p. 299.

(10. Functiones autem non mere parochiales sunt benedictio, ac distributio candelarum, cinerum et palmarum, benedictio fontis baptismalis, ignis, seminis, ovorum et similibus, receptio mulierum ad purificationem post partum (11), functiones Hebdomadæ Sanctæ, celebratio solemnissimæ missæ in feria v Cænæ Domini, aliæque celebrationes missarum per annum, sive pro vivis, sive etiam pro defunctis, expositio quadraginta Horarum, sacrarum reliquiarum, aut imaginum, ac benedictio cum illis fieri solita super populo, nec non processiones intra ambitum Ecclesiæ. Hæc, inquam, omnia non sunt de juribus mere paroch. ut responsum fuit per sac. congreg. Rituum, 10 Decembris 1703, in responsionibus ad 5, 7, 8, 10, 11, 12, 21 dub.; de Fargna, *De jure patronatus*, part. 1, can. 4, cas. 9, n. 4. Quod decretum d. cong. approbatum fuit a Summo Pontifice Clemente XI, quodque legere est per extensum in opere Lucii nostri V. CONFRATERNITAS, art. 2, n. 4.

(11. Hisce positis « parochus non potest impedire celebrationem missarum, et alia spiritualia in oratorio seu ecclesia (sita intra limites parochiæ), sub prætextu jurium parochialium, quia parochus, quoad missam et alia spiritualia obsequia omnibus communia, non habet jus prohibendi, ut resoluit sacra congregatio Concilii, in *Savonen.*, 15 Decembris 1685; *Mutinen.*, 29 Novemb. 1687, et in *Fulginaten.*, oratorii, 1 Jul. 1696; de Fargna, *ibid.*, num. 13. »

Idem dic de aliis functionibus non mere parochialibus. Vide Decreta. sac. cong. Conc. infra adducenda.

(12. Atque ut rite procedamus, expendendum est, an ecclesia, aut oratorium patronale, sive liberum situm intra limites parochiæ sit sub dominio et subjectione parochi. R. « Oratorium publicum seu ecclesiam sitam intra limites parochiæ, sive sit libera, sive de jure patronatus, habere quidem dependentiam a parochis quoad functiones,

similibus sint de juribus mere parochialibus; » responsum fuit *negative*; additum vero: « Sed benedictiones mulierum, et fontis baptismalis fieri debere a parochis. »

seu jura parochialia, consistentem in eo, quod parochus possit prohibere, ne exercentur in ea a capellano aut rectore jura parochialia; non vero quoad functiones non parochiales. Habemus enim constantem omnium doctorum opinionem unanimiter firmantium, quaslibet ecclesias, etsi sitas intra fines ecclesiæ parochialis, esse in functionibus non parochialibus a parochio omnino independentes, quia eidem nullatenus subiectas. » De Fargna, *loc. cit.*, num. 4.

« Ecclesiæ siquidem (ut optime ratiocinatur cardinalis de Luca) intra alieujus parochiæ limites fundatæ, non dicuntur ipsius parochiæ subditæ, neque ab ea aliquam habent dependentiam, nisi ex lege fundationis, aut legitima consuetudine, seu alias id specialiter probet. » De parochis, discurs. 31, num. 6.

Atque ita firmavit Rota, decis. 2089, num. 10 et 13, *coram Coccin.*, et in *Civitatibus plebis jurium parochialium*, 5 Jul. 1700, § *Sicuti*, coram reverendiss. Molines, et 6 Junii 1708, coram R. A. Ansaldo; apud eundem de Fargna, *loc. et n. citat.*

(13. « Unde parochus ecclesiæ parochialis non potest benedicere candelas, cineres et palmas, facere benedictiones mulierum post partum, fontis baptismalis, seminis, ovorum, nec functiones Hebdomadæ Sanctæ, aliasque functiones non parochiales peragere in ecclesia patronali, sed istæ functiones non parochiales, si fiant a parochio, faciendæ sunt ab ipso in propria ecclesia parochiali.... Ita ut non ad parochos, sed ad dictarum ecclesiarum rectores spectet facere benedictiones ovorum, seminis palmarum, aquæ benedictæ, et alias functiones non parochiales peragere. » De Fargna, *ibidem*, n. 6 et 9.

(14. Et sic resolutum fuit ab eadem sacra Rota, in *Neapolitana jurium parochialium*, 13 Martii 1711, § *Ex abundantia*, coram Ansaldo. Apud d. de Fargna, *ib. cit.*, n. 9.

(15. Limita vero, ubi agatur de ecclesiis seu oratoriis fundatis, constructis aut dotatis ex bonis ecclesiæ parochialis, quippe in hac hypothesi eidem ecclesiæ parochiali subiecta merito censentur, unde in talibus ecclesiis et oratoriis, utpote recognoscentibus parochialem ecclesiam in matricem, atque idcirco filialibus nuncupatis, dominium et jurisdictionem libere exercere valent parochi. De Fargna, *loc. cit.*, num. 8.

(16. « Insuper parochus non potest quæsturare pro sanctissimo sacramento in ecclesia patronali sita intra limites parochiæ non subiecta, vel quæ habeat proprium rectorem, cui in titulum confertur, nec potest retinere capsulam eleemosynarum, sive claves ipsius ecclesiæ, vel ibi private quoad rectores, benedicere mulieres post partum, sive missam celebrare in diebus solemnibus, aut ferialibus, aut pacem populo dare, ut fuit resolutum a s. congregat. Concilii, in *Forolivien. jurium parochialium*, 18 Novembris 1684. Ubi propositis dubiis :

1. « An parochus ecclesiæ S. Joannis in Vico, private quoad rectorem Ecclesiæ S.

Mariæ de Populo, sitæ intra limites dictæ parochiæ liceat quæsturare, etc.

2. « An eidem parochio liceat retinere claves Capsulæ eleemosynarum existentis in d. Ecclesia S. Mariæ.

3.... «

4. « An in d. Ecclesia S. Mariæ solus parochus valeat missas celebrare in diebus solemnibus et ferialibus, et pacem populo dare. »

Sacra congreg. respondit : « Non competere parochio quæsturare in ecclesia S. Mariæ. » — « Ad 2. *Negative*. Ad 4. *Negative*. » Apud de Fargna, *loc. cit.*, num. 12.

(17. Imo parochus non licet explere nequidem functiones parochiales in ecclesiis patronalibus, sitis intra limites parochiæ, ad sui libitum, independentem a patronis, et iis invitis, ut resolutum fuit per S. congregat. Concilii, in *Cominen. jurium parochialium*, 9 Junii 1714, ubi ad 2 et 3. Dubium nempe.

2. « An liceat parochio dictæ ecclesiæ parochialis independentem a patronis explere functiones parochiales in ecclesia seu oratorio publico S. Joannis Bapt. de jure patronatus fratrum de Tricanis, ad sui libitum, iis invitis;

3. « An retentio clavis dicti oratorii spectet solum ad patronos, seu personam ab iis deputandam, vel potius patroni teneantur tradere alteram clavem parochio :

« Sacra congregatio respondit : « Ad secundum, *Negative*. » Ad tertium, « Clavem esse retinendam a capellano pro tempore, non autem a parochio, et amplius. » Apud Pitonium, *De controvers. patronorum*, allegat. 54, num. 50 in fin.

(18. Unde idem cl. scriptor sic habet : « Oratorium, vel ecclesia de jure patronatus fundata intra limites parochiæ non subjacet parochio, præterquam quoad jura parochialia.... Hæc autem subjectio quoad jura parochialia seu functiones parochiales, non intelligitur, ut parochus, invito patrono ecclesiæ sitæ intra suos limites, possit ibi docere doctrinam Christianam, sacramentare populum parochiæ, prædicare, tenere ibidem sanctissimum viaticum pro deferendo ad infirmos, et in summa occupare sibi usum illius Ecclesiæ pro explendis suis functionibus parochialibus; esset enim servitus, quæ, invito patrono, obtineri non potest. » *Cit.*, allegat. 54, num. 50 in fin.

(19. Quæ omnia sane obtinent pro aliis ecclesiis liberis et publicis oratoriis sitis intra limites ecclesiæ parochialis. Hinc sac. congregat. Rit., cit. decr. 10 Decembris 1703, ad 17 dub. « An parochus, invitis confratribus, docere possit doctrinam Christianam in dictis ecclesiis et oratoriis publicis, vel privatis, et a parochiali divisus et separatis. Resp. *Negative*. »

(20. Lubet nunc sequentes S. congregat. Concilii Resolutiones afferre, utpote ad rem quam maxime facientes.